СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIV. Ч. 235. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 30, листопада 1946. No. 235. New York and Jersey City, Saturday, November 30, 1946 Vol. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.

ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

ПОСТРІЛЕННЯ СТАДНИКА ПРИПАДОК, А НЕ ПОЛІТИКА, КАЖЕ БИРНС

Припадкове пострілення члена делегації Советської України до О. Д., Г. Стадника, в склепі з овочами дня 21-го листопада, коли він зайшов разом з другим делегатом А. Войною купити овочі власне тоді, як в склепі були злодії, було перемінилося в міжнародню політичну аферу. Голова делегації Советської України Дмитро Мануїльський заявив, що пострілення не було припадкове, тільки обдуманим політичним замахом на життя двох делегатів. Советська преса і собі зробила з цього звичайного бандитського припадку велику політичну аферу, заявляючи, що Стадник був поранений кулею „дум-дум" та витягаючи різноманітні політичні висновки. Всі ці закиди і твердження безсумнівно опрокинув секретар стейту Бирнс в листі до Мануїльського. З долученого звіту нюйорської поліції виходить ясно, що пострілення Стадника було звичайним кримінальним припадком, а не жодним політичним замахом. Мануїльський докищо відмовився дати будьякі коментарі до відповіді Бирнса.

З ВУГІЛЬНОГО СТРАЙКУ.

Після того, як федеральний суддя Т. Алан Голдборо у Вашингтоні продовжив в середу 27. листопада майнерській юнії й її предсідникові Джанові Л. Луїсові час на відкликання страйку в копальнях мягкого вугілля на десять днів, розправу судову проти Луїса за погорду суду перервано через свято Дня Подяки. У міжчасі власники копалень на півдні оприлюднили готовість переговорювати з юнією в справі перебрання копалень у свій заряд і в справі нового контракту з юнією. Представник власників Едвард Р. Борк візнав Луїса, щоб він оголосив тимчасове примиря в страйку для уможливлення переговорів. Це сталося в четвер 28. листопада, але зогляду на свято, не можна було надіятися негайної відповіди Луїса в цій справі.

ХОТІВ БИ ВИДІСТАТИСЬ З „РАЮ"!

У. Щ. Вісті видрукували в числі з 24. листопада 1946 р. листа з краю. Пише Михайло Матіяш з села Яблунова, Копичинського району ,Тернопільської області, до брата Петра Матіяша в Тимінс, Онтеріо. Виглядає, що пище большевик до большевика. Тому саме цікавий кінець листа, що дослівно звучить так: „Набідувався я за свого життя і далі мушу бідувати до якогось часу... Прошу Тебе, Брате, вишли мені ще дещо і старайся забрати мене до себе, а якщо не зможеш мене забрати, то хоч не забувай за мене ніколи".

ЯКИЙ БУВ ВКЛАД У ВОЄННІ ЗУСИЛЛЯ?

Різні етнічні групи в Злучених Державах приходять до переконання, що коли вони виступають з своїми специфічними домаганнями перед американським урядом, чи перед американським громадянством, то добре мати статистику кровного й матеріяльного вкладу їх груп у воєнні змагання Злучених Держав вчасі Другої Світової Війни. Жиди перші зрозуміли велику вагу цього і вже видали перший великий том з прізвищами американських вояків жидівської віри, поляглими, раненими і відзначеними. У книзі помістили масу різних фотографій. Теж і американські поляки працюють ревно на цьому полі. До поляків, що займаються збиранням цеї статистики, звернулась навіть Конгресова Бібліотека в Вашингтоні з проханням, щоб їй надіслати ближчі дані про те, скільки було в збройних силах Злучених Держав американців польського походження, на яку суму американські поляки закупили воєнних бондів і т. п. Ясне, що ці справи є великої ваги не тільки для американських жидів, поляків і т. п., але теж і для американських українців.

ЯК Є З ПАКУНКАМИ ДО ФРАНЦІЇ?

В Ню Йорк Таймс з 22. листопада пише якийсь С. Н. Курі про те, якого розчарування зазнають ті родини в Франції, яким звідси висилають пакунки з харчами. Каже, що він вислав у цьому році кілька дозинів пакунків до рідні з Франції, з чого дійшла до неї заледви третина. Найгірше, каже він, що і та третина була до половини розкрадена. На цю, загально відому епідемію крадежі пакунків, хотів би він звернути увагу поштових урядів в Америці й Франції, особливо тої останньої, що не перебирає ніякої відповідальности за доставу пакунків. Пропонується асекурацію пакунків, щоб таким чином пошта відповідала за пакунки, які розкрадають по пристанях, як їх виладовують з кораблів, чи пропадають десь пізніше, в дорозі до адресата.

ВІДКИНУЛИ СОВЄТСЬКІ ДОМАГАННЯ ЩОДО СКИТАЛЬЦІВ

Спеціяльний, гуманітарний і культурний комітет Загального Зібрання О. Д. на своєму засіданні 28-го листопада відкинув більшістю 17 проти 15 голосів советське домагання, щоби відмовити всякої допомоги скитальникам, які не хочуть вертатися до своїх країн. Советське домагання піддержували крім Советської України, Білорусі, Польщі, Югославії та інших сателітів теж арабські країни. Підчас нарад з кількагодинними промовами виступили советський представник Тепляков, його український товариш Лев Медвідь, поляк Віневіч та інші. Вони повторювали свої відомі вже твердження про гітлерівських „бандитів", „фашистів" і т. п., а Лев Медвідь окрему увагу звернув на т. зв. дивізію Галичина, яку мали зорганізувати німці до боротьби з большевиками та яка тепер находиться під англійською опікою в Італії. Медвідь грозив, що він так довго буде говорити, аж доки у військових таборах західних союзників не буде ні одного „фашиста". В обороні скитальців знова виступила п-ні Елінор Рузвелт від імені Злучених Держав та полковник авіяції Франк Бесвік від Великої Британії. Згаданий Комітет О. Д. має до вирішення в цій справі ще інших 25 різноманітних домагань та пропозицій Советського Союзу та його сателітів.

„ДЕЗЕРТИРИ СВОЄЇ НАЦІЇ".

Під таким наголовком пише паризький „Українець у Франції":

„Людина, що ухиляється від сповнення своїх завдань, людина, що замісць праці й боротьби для добра своєї нації вибрала в житті вузеньку стежку, якою прямує до особистого добробуту, до затишного кутика, — така людина є дезертиром від життя, дезертиром своєї нації. Ці дезертири є і серед нашого суспільства. Хоча вони й називають себе українцями, але користи з них для нації нема жодної. Живуть собі от так, щоб їсти та спати... Але є ще й інші дезертири від життя, дезертири своєї нації. Вони часто й дуже палко оголошують себе борцями за свободу своєї нації, заявляються невідільними від спільних змагань свого народу, але нації від цих деклярацій, як то кажуть, ні гаряче — ні холодно, і користи від тих людей також немає жодної, приносять лише „великих слів велику силу та й більш нічого"... І такі дезертири є серед нашого суспільства... На зібраннях, у пресі, у деклpropаціях, резолюціях, оці дезертири виголошують заяви про свою непохитну волю до боротьби за свободу українського народу, про свою єдність з краєм, але... коли дійде до конкретної праці, до перетворення в життя цих палких слівкличів, ці люди не те, що відмовляються, ні, але вони просто таки не мають часу..."

УКРАЇНСЬКИЙ ЧАСОПИС У БРИТІЙСЬКІЙ ЗОНІ.

Богдан Панчук, керівник Української Допомогової Централі в Лондоні, повідомив Зл. У. А. Д. Комітет, що британська влада дозволила українським скитальцям у британській зоні видавати власний український часопис. Тіраж має бути на початку 3,000 примірників. Пізніше буде збільшений до 7,000. Теж дозволено організувати український допомоговий комітет скитальців, який має діяти в дораднім і виконнім характері при британській владі у справах допомогових і добродійних. Усі ці чинности мають бути строго не-політичного характеру.

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ!

ЩЕ ОДИН ЄПИСКОП ЖЕРТВОЮ ТЕРОРУ.

З Риму доносять, що дня 9-го серпня помер крижевацький еп. Іван Сімрак, що був греко-католицького обряду. Тайна поліція югославського диктатора Тіта арештувала еп. Сімрака і держала його довго в тюрмі, де над ним допускались різних знущань, що й причинилось до його передвчасної смерті. В його обороні виступили теж і православні.

МАТЕРІ-ГЕРОЇНІ.

Московські „Ізвестія" з 2-го жовтня друкують „Указ" Президії Верховної Ради Советського Союзу про „присвоєння многодітним матерям почесного звання „мати-героїня" за вродження і виховання десятеро і більше дітей. В списку подано 33 імен матерей-героїнь з цілого Советського Союзу а між ними є 15 українок з теперішніх Кордонів Советської України, отже майже 50%. Як зважати, що український народ, згідно зі советською статистикою з 1939 р., творить тільки 16.56% населення цілого Союзу, то 50% багатодітних матерей насувають дуже інтересні висновки. Справді матері-героїні,

SVOBODA (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Чому робітники страйкують?

Нюйорський „Геральд Трібюн" звертається до страйкуючих майнерів як патріотичних американців зі закликом зрозуміти, що їхній страйк може в теперішньому моменті довести до заломання цілої американської системи. Іншими словами, пише часопис, може таке статись, що й в Америці може запанувати тоталітарна тиранія.

Як бачимо, часопис порушив таку справу, що треба забути на хвилину за бундючність Джана Л. Луїса, президента майнерської юнії, як і за цілий судовий процес з Луїсом, параграфами та адвокатами, а застановитись над чимсь іншим, куди важнішим. Це й робить відома колумністка, Дороті Томпсон. Вона застановляється над тим, що спричиняє вибух страйків, та як зарадити цьому лихові.

Страйк повстає з невдоволення робітників і як довго це невдоволення існує, так довго будуть вибухати страйки. Так було й так є в капіталістичній господарці й це може завалити цю господарську систему. З цього висновок, пише Дороті Томпсон, що якщо наш суспільний порядок має вдержатись, то він мусить улягти зміні. В тій зміні, що мусить наступити, пише вона далі, зорганізоване робітництво може бути співтворцем, або нищівником. В нашій епосі приходиться нам вибирати між капіталізмом і комунізмом, а якщо капіталізм буде далі так поводитись як бувало, то перемога буде по стороні комунізму. Таке заповідає Дороті Томпсон, будучи за зміну, але проти комунізму.

Справу страйків поставлено, як бачимо, рубом, бо теперішній майнерський страйк вважається ланкою у великому ланцузі проблем, які характеризують американську систему, яка недомагає і яку треба направити. Що ця система потребує направи, пізнати хочби по невдоволенні майнерів та по майнерських страйках. Джан Л. Луїс ніколи не почував би себе таким бундючним, колиб не мав за собою 400,000 майнерів, невдоволених з свого положення, і то справедливо невдоволених. Хто бував в майнерських околицях, той бачив, де й як жили майнери. Вони ще нині живуть в многих місцевостях в таких обставинах, які покривають наш край соромом, а не так давно було ще далеко гірше. Це ніщо, що в інших краях робітникові живеться гірше. Такий приклад ніщо й нікого не виправдує. Ми знаємо, що майнерам треба було добувати полекші тяжкою боротьбою, пролитою кровю, тюрмами, голодуванням. Майнери бували теж першими, що падали жертвами різних депресій. Цього всього вони бояться і нині, бо це все належить ще далі до — нашої системи. Правда, многі з тих лих зістали усунені впродовж останніх 15 років, але чимало ще осталo. Усунення решти лиха є важнішою проблемою ніж боротьба з Луїсом і майнерською юнією, бо як усунеться лихо, то змаліє невдоволення майнерів і зникнуть страйки, бо ж майнери воліють працювати ніж страйкувати. Але так є теж не тільки з майнерським страйком, але й з кожнім іншим. Луїс бачить тільки себе і вживає сили майнерської юнії для задоволення своєї амбіції. Це є зле. За ліпші умовини праці борються теж й інші, але не такими методами як Луїс і не з такою шкодою для добра цілого краю. Якщоб ціла Америка пішла шляхом Луїса — з демократії й сліду не сталоб! Ми мали б тоді червоний тоталітаризм.

ЗА ОРГАНІЗАЦІЮ І ОБЄДНАННЯ СИЛ.

П. І. (мабуть скиталець) помістив у филаделфійському, католицькому тижневику „Шлях" статтю п. н. „Будьте мудрі як змії", в якій пишеться про патріотичні бажання української молоді визволити Україну. Автор згадує польське панування, коли то „молодь кидалась наліво і направо, робила славні саботажі й заповнювала тюрми квітом і надією нашою". До цих актів він занімає таке становище: „Дуже мені не подобалися ці акти терору й саботажів, бо вони коштували багато жертв, не приносили жадного хісна". Автор вважає, що український нарід був свідомий і не потребував ніяких „застриків", хоч „летіли голови кураторів, поліцистів, а навіть міністрів", то на їх місце приходили інші, а українська молодь заповнювала тюрми. „Боротьба наших молодих хлопців при помочі саботажів, індивідуального терору, наскоків поодиноких груп, не доведе до нічого путнього". — пишеться в статті „Вбиття одного большевицького пастуха втягає за собою тисячі жертв і жахливі переслідування, а на місце одного виродка приходить сейчас другий. Це не є часи одиничної відповідальности, але збірної: за одного терплять усі. Жертви принесені мусять бути розумні, бо нерозумна жертва називається глупим проступком. За одного вбитого офіцира в травні 1941 року в однім місточку в Галичині вбили большевики зараз около 10 хлопців, ранили 16, а заарештували цілі десятки... Наш нарід свідомий і не потребує, щоб большевики своїми насиллями викликували в нього національну свідомість". „Будьмо мудрі як змії, а прості як голуби, каже Христос". „Зорганізована праця ідейних людей, підготовка якнайбільшого числа борців за людські права й використання відповідного моменту можуть принести нам і всім поневоленим народам свободу... Велика організація, носій правди і справедливости, в слушний момент мусить перемогти".

ЗНОВУ „БУДУТЬ ВИДАНІ".

Ми вже нераз згадували, що надоїло передавати за советськими джерелами, що в Україні плянується, що буде, що наступить, бо одно й тесаме повторяється роками, особливо, коли іде про українську культуру, про українські видавництва. Тепер знов советські джерела повні таких плянів на будуче. Микола П. Бажан, заступник голови ради міністрів УРСР, обговорюючи „пятирічний плян Радянської України" заповідає, що „планом передбачено повністю відновити зруйновану німецько-фашистськими загарбниками сітку бібліотек, клубів, хат-читалень, будинків культури". Те саме говорив він і про мистецькі надбання, театри, оркестри, музеї, заповідаючи, між іншим, що „уже в 1946 році відкривається художньо-промисловий інститут у Львові". Заповідав, що „будуть видані академічні повні збірки творів класиків української літератури: Т. Г. Шевченка, І. Франка, Л. Українки, М. Коцюбинського". Так, якби за десятки років советської влади не було часу видати, наприклад, хочби творів І. Франка вцілости, що заповідано довгими роками ще перед другою світовою війною. З цього, що тепер заповіджено Бажаном, сповниться в Україні цілком певно одно, а саме це, що будуть знов видані міліонним тиражем „твори класиків марксизму-ленінізму, праці В. І. Леніна та Й. В. Сталіна", якими і так уже завалена ціла Україна.

"PAX SOVIETICA".

Це наголовок статті, яку помістив місячник „Columbia" у виданні за листопад 1946. Автор є тої думки, що мирові переговори не доведуть до замирення між західними демократіями і европейсько-азійським блоком, опанованим Советами. Совети, каже автор, стоять далі при своїй цілі, якою є світова революція і поширення комунізму на цілий світ. Статтю написав журналіст Володимир Душник.